

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

7. Vtrum actus morales speciem & Essentiam suam accipiant ab objecto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

obsequitur obsequio parentis vel Domini, intelligitur ad hoc, ut poena delinquenti minuatur.

- 8 Contractus, qui fiunt ob metum ab extrinseco iniuste illatum, ordinariè validi sunt, licet rescindi debeant, probatur ex Instit. de except. princip. Si metu coactus, aut dolo inductus, &c. stipulanti Titio promissisti, quod non debueras promittere, palam est, iure civili te obligatum esse, inspecto iuris civilis rigore, ex qua tamen obligatione, non oritur actio efficax, quoad executionem; quia secundum aequitatem elidi potest exceptione iuxta c. 2. De iis, quae vi metusue causa fiunt: *Qua metu & vi fiunt, de iure debent in irritum reuocari*. Aliqui tamen sunt contractus, ut matrimoniū & sponsalia; qui ob grauem & iniustum metum ipso iure ecclesiastico irriti sunt.

NB. Quod fit causa metus ab intrinseco, vel sine iniuria, omni iure validum ac firmum est, V. C. metu naufragii votum conceptum.

- 9 Metus gehennae, si sit causa finalis obseruationis legum, malus & seruilis est, quia hoc casu homo reatum poenae timet, super omne malum, consequenter suam immunitatem ac proprium commodum amat super omne bonum, quod diuinæ charitati repugnat. At verò bonus est timor gehennae, si sit causa tantum impulsiva & finalis secundaria: talis enim timor prouenit ex habitu spei Theologicae: quandoquidem eiusdem virtutis est, bonum suum prosequi, & oppositum eius refugere.

C A P. VII.

Vtrum Actus Morales speciem & Essentiam suam accipiant ab obiecto?

- 1 **M**orale per se primo conuenit actibus humanis ex deliberatione rationis procedentibus; secundum analogiam.

analogiã vero actib. externis, qui rationis ac voluntatis imperio subduntur; ad eum modũ, quo sanitas primo dicitur bona animalis cõstitutio; secundũ analogiam vero & denominationem extrinsecam alijs rebus V.C. cibo tribuitur.

Dividitur 1. in bonum morale (honestum) quod 2. substantiã rationali per se consentaneum ac decens est; adeoq; moralis bonitas consistit in ratione sive ordine convenientiã, cum substantia rationali libera. 2. & in malum morale (inhonestum,) quod per se repugnat ac dedecet rationalem liberam substantiam.

Actus Morales bonitatis vel malitiã speciem accipiunt à reali obiecto suo, consequenter bonitas vel malitiã in obiecto reperitur fundamentaliter, in actione formaliter.

N. Amare Deum ideo bonum, quia Deus optimus peculiari quadam ratione humanã voluntati congruit; & opus Eleemosynã ideo bonum, quia decet hominem miseria proximi sublevabilis. 48.

Actus alij per se & præcisè ex obiecto mali sunt; vt fornicari, Deum ac proximum odisse: alij vero propter legis positivã prohibitionem; vt festo die laborare, Missam non audire.

Actus morales alij interne consumantur; vt Charitas Dei, hæresis: alij verò in externam operationem transeunt; vt eleemosynam dare, furari. Externa moralis operatio obiectivè quidem prior est actu interno, sed vt exercita ab actu interno, posterior; tanquam participans bonitatem vel malitiam ab interno actu. 47.

Actus internus & actus externus in genere moris non faciunt numerum. Tamen externus actus in

Confessione debet explicari, quippe materialiter
complens internum & perficiens.

- 7 Actus internus voluntatis efficax, si opere non
completur, quia deest operandi facultas, habet qui-
dem omnem substantialem bonitatem vel malitiam
(Nam, ut ait S. Bernard. *Voluntas pro facto reputatur, ubi
factum excludit necessitas*) sed non accidentalem, quan-
do quidem externa executione materialiter perfici-
tur; Sic voluntas Martyrij essentialiter gloriam mere-
tur, ac si consummaretur, sed non accidentalis gloriae
laureolam.

C A P. VIII.

*De humanarum Actionum Circumstantiis
in communi.*

- 1 Circumstantiae sunt particulares humanarum a-
ctionum in genere moris accidentales conditio-
nes. Earum sunt genera: quaedam accidentaliter ta-
tum aggravantes vel minuentes, (verb. causa, Actionis
vehementia vel remissio, mora longa, aut brevis) qua-
dam vero novam speciem afferentes, ob specialem
quam gerunt habitudinem conformitatis vel diffor-
mitatis ad rationalem naturam, V. C. furari in loco
sacro.
- 2 Circumstantiae novam speciem addentes subdivi-
duntur; quaedam actioni retinenti propriam speciem
ex objecto alteram adiungunt: V. C. Si eleemosynam
des pro poenitentia, erit haec actio in duplici specie
virtutis, id est, misericordiae ac poenitentiae. Si fueris
in loco sacro, spectabit ad speciem peccati, iniustitiae
& sacrilegij. Aliae circumstantiae speciem actionis mu-
tant, V. C. si eleemosynam des ob vanam gloriam,
mutatus opus misericordiae in inanis gloriae opus: si
reddas